

Vlaams
Parlement

vergadering **C121 – OND13**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 6 februari 2014

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitvoering van het decreet betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs - 826 (2013-2014)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de hervorming van het secundair onderwijs in Antwerpen - 827 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de hervorming van het stedelijk secundair onderwijs in Antwerpen volgens interessegebieden - 866 (2013-2014)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inschrijvingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel - 857 (2013-2014)	14
Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oproep van de Koning Boudewijnstichting en de Vlaamse Onderwijsraad om kinderarmoede aan te pakken - 858 (2013-2014)	
Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het rapport 'Kleine kinderen, grote kansen' van de Koning Boudewijnstichting - 880 (2013-2014)	18
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beperking van de mogelijke afschaffing van het systeem van numerus clausus binnen de opleiding voor huisartsen - 865 (2013-2014)	23

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de uitvoering van het decreet betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs - 826 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag gaat over een bezorgdheid over de vooruitgang in de uitvoering van het decreet over het hoger beroepsonderwijs (hbo).

Minister, twee jaar geleden ondervroeg ik u in de commissie Onderwijs over de decretale omzetting van de conceptnota over het hoger beroepsonderwijs. Anderhalf jaar later hebben we, in juli 2013, het ontwerp van decreet over het hoger beroepsonderwijs in Vlaanderen goedgekeurd in dit parlement. Het decreet schrijft voor dat de opleidingen die in het hoger beroepsonderwijs worden aangeboden, voortaan gezamenlijk moeten worden ingericht door een hogeschool met een of meerdere secundaire scholen als het gaat om de opleiding verpleegkunde; als het gaat over de andere opleidingen, moet een hogeschool samenwerken met een of meer centra voor volwassenenonderwijs. Die samenwerking moet plaatsvinden binnen samenwerkingsverbanden waarbij is gestipuleerd dat elke onderwijsinstelling, hogeschool, centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) of secundaire school, maar lid kan zijn van één samenwerkingsverband.

Het is de bedoeling dat de samenwerkingsverbanden vanaf 1 september 2014 operationeel zijn en dat vanaf dat moment ook de eerste hbo-opleidingen kunnen worden aangeboden. Ik heb echter vanuit een aantal hoeken signalen ontvangen dat er problemen zijn bij de uitvoering van het decreet, en dat is de reden om u hierover vandaag te ondervragen.

Mijn concrete vragen zijn de volgende. In de memorie van toelichting wordt melding gemaakt van een ambtelijke werkgroep, die onder meer tegen januari 2014 een nieuw financieringssysteem moet hebben voorgesteld. Ikzelf heb over de oprichting en de werking van die ambtelijke werkgroep, laat staan over mogelijke voorstellen, niets meer vernomen sinds de goedkeuring van het decreet. Ik wil u dus willen vragen wat de stand van zaken is inzake de samenstelling en werkzaamheden van deze ambtelijke werkgroep.

Het decreet voorziet in een werkingstoelage ten behoeve van de hogescholen om de taken van het samenwerkingsverband te kunnen uitvoeren. Voor 2014 is daarvoor een kleine 200.000 euro uitgetrokken. Is er al zicht op het moment van de toekenning van deze middelen?

De centra voor volwassenenonderwijs moeten een instapnorm van 60.000 lesuren cursist (LUC's) behalen om nog langer hbo-opleidingen mee te kunnen organiseren. Ik hoor dat dit in sommige provincies problematisch is voor een aantal onderwijsaanbieders, dat ze de norm niet halen. Weet u hiervan? Voorziet u hiervoor desgevallend in oplossingen? Is het mogelijk om over een tabel met de LUC's per opleiding en per CVO te beschikken? Dat lijkt me immers interessant om een goede stand van zaken te krijgen.

De eerste hbo-opleiding die vanaf 1 september van dit jaar zou moeten starten, is het graduaat in het winkelmanagement. Verschillende samenwerkingsverbanden hebben daartoe programmatiedossiers opgesteld en ingediend bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) voor de toets nieuwe opleiding, een kwaliteitsoordeel, en de administratie, de administratieve toets. Kunt u mij laten weten of deze procedure loopt dan wel is stopgezet? Kunt u mij laten weten op basis van welke criteria zal worden besloten om hbo-opleidingen toe te wijzen aan samenwerkingsverbanden wanneer er meer programmatieaanvragen zijn dan er plaatsen zijn?

De Commissie Hoger Onderwijs speelt een belangrijke rol bij de programmatie en omvorming van nieuwe en bestaande hbo-opleidingen. Kunt u mij laten weten of de Commissie Hoger Onderwijs al is samengesteld en wie er zitting in heeft?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, dames en heren, in een eerste fase heeft men de taken van de werkgroep gekoppeld aan de werkzaamheden rond de visieontwikkeling van het volwassenenonderwijs, omdat beide dossiers nauw met elkaar verbonden waren. Maar de gesprekken verlopen toch wat moeilijker dan verwacht, en daarom heb ik beslist om ze op te splitsen: de visieontwikkeling van het volwassenenonderwijs los van de werkgroep over het financieringssysteem. De input is gegeven, nu kunnen ze volledig apart aan de slag.

De ambtelijke werkgroep bestaat uit ambtenaren van het departement en het agentschap. In eerste instantie moeten die inderdaad de voorstellen uitwerken voor de financiering van de hbo5-opleidingen in de toekomst en voor het statuut van de cursisten. Doel van die voorstellen is het wegwerken van de verschillen die er zijn tussen de hogescholen en de CVO's. De ambtelijke werkgroep zal niet in een ivoren toren werken, maar de uitgewerkte concepten en ontwerpen aftoetsen met het veld, via klankbordgroepen. Ze hebben daar inderdaad wat meer tijd voor nodig.

De toekenning van deze middelen, de 182.250 euro in 2014, moet nu nog niet gebeuren, de middelen worden pas na 1 september toegekend wanneer duidelijk is welke samenwerkingsverbanden zijn opgericht. De samenwerkingsverbanden zijn immers pas verplicht vanaf 1 september 2014 en pas op dat moment zullen we weten welke ontstaan zijn en over hoeveel hogescholen het bedrag moet worden verdeeld. Het is inderdaad de bedoeling dat dit de komende maanden wordt afgerond.

De reden waarom deze norm van 60.000 lesuercursist is bepaald in het decreet, is dat we in een samenwerkingsverband willen uitgaan van gelijkwaardige, slagkrachtige partners. Het kan niet zijn dat een participerende instelling wordt overheerst door de andere. Om aan de norm te kunnen geraken, kunnen CVO's structuuronderdelen overdragen aan een ander CVO of kunnen ze fuseren. De cijfers voor de referentieperiode 2013-2014 zijn nog niet beschikbaar. Het zijn deze cijfers die zullen worden gebruikt om te bepalen of een CVO voldoet aan de norm.

De referentieperiode loopt van 1 april 2013 tot 31 maart 2014 en de cijfers zullen pas begin juni volledig geverifieerd zijn. Ik kan u wel een tabel bezorgen met een overzicht van de lesuercursisten per opleiding per CVO voor de referentieperiode 2012-2013. Ik heb die tabellen bij me. Indien u dat wenst, kan ik ze u bezorgen.

Om een hbo5-opleiding te kunnen organiseren, moeten samenwerkingsverbanden inderdaad een toets nieuwe opleiding en een administratieve toets indienen. Zij moeten dit onder andere doen op basis van een opleidingsprofiel dat ze samen moeten uitwerken. De Vlaamse Regering heeft twee onderwijskwalificaties erkend, namelijk winkelmanagement en industriële onderhoudstechniek.

Voor het eerste dossier zijn de gesprekken tussen de samenwerkingsverbanden over het gezamenlijk opleidingsprofiel aan de gang. Aangezien ze echter nog geen consensus hebben bereikt, werden de ingediende dossiers onontvankelijk verklaard. De volgende indieningsdatum is 31 mei 2014, voor opleidingen die dan kunnen starten op 1 februari 2015. Indien er meer geïnteresseerden zijn dan dat er onderwijsbevoegdheden kunnen worden toegekend, dan zal er worden beslist op basis van de kwaliteit van de ingediende dossiers.

Tot slot zal de commissie Hoger Onderwijs zeer snel worden samengesteld.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Op basis van uw antwoord heb ik een aantal bijkomende vragen.

U zegt dat er in het begin een samenwerking was tussen de groep die hbo moest voorbereiden en een aantal werkgroepen van het volwassenenonderwijs. U zei dat er bepaalde moeilijkheden zijn opgedoken. Dat had tot gevolg dat de twee opnieuw uit elkaar getrokken zijn en dat de ambtelijke werkgroep hbo opnieuw apart bezig is. Waaruit bestonden die moeilijkheden dan?

Heeft de initiële stap om ze samen te voegen geen vertraging met zich meegebracht voor het in werking treden van het hoger beroepsonderwijs?

Ik heb u gevraagd wanneer die 182.000 euro zou worden toegekend. Minister, misschien hebt u daarop geantwoord, maar ik heb het antwoord niet gehoord.

Als ik het goed begrijp, zullen de gegevens over de LUC's pas begin juni bekend zijn voor de CVO's. Op basis van die gegevens moeten er nog afspraken worden gemaakt en samenwerkingsverbanden worden opgericht. Als die gegevens pas begin juni bekend zijn, is het dan realistisch dat die dingen vanaf 1 september 2014 worden opgestart? Die timing lijkt mij zo krap dat het mij wat onwaarschijnlijk lijkt. Maar misschien vergis ik mij?

Minister, u zegt dat een aantal dossiers niet ontvankelijk werden verklaard en dat er een nieuwe indieningsdatum werd opgesteld, namelijk 31 mei 2014. U geeft dan een nieuwe opstartdatum, namelijk 1 februari 2015 in plaats van 1 september 2014. Wil dat zeggen dat de eerste hbo-opleidingen, onder andere inzake winkelmanagement, worden opgeschoven en pas een half jaar later in werking zullen treden dan initieel gepland was?

Minister, u zegt dat de commissie Hoger Onderwijs heel binnenkort zal worden samengesteld. Als je ziet wat het tijdspad is waarover we spreken, begrijp ik echter niet goed waarom dat nog niet is gebeurd. Ik begrijp niet goed waarom dat zo lang aansleept. Het is nu wel heel kort dag. Ik ga nog altijd uit van 1 september 2014 voor het opstarten van die allereerste hbo-opleiding.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Op zich is er geen vertraging. De input was nodig voor de werkzaamheden. Alleen waren het dezelfde mensen die samen zaten. Dat neemt dan blijkbaar meer tijd in beslag. We hebben gezegd: het moet worden uitgewerkt, laten we het opsplitsen. Er is geen vertraging gekomen doordat ze samen zaten. Er is inhoudelijke input gegeven. Er is een heel nauwe verwevenheid. Op zich is het geen tijdverlies. Maar de volgende weken en maanden moet het wel worden afgerond.

Neen, het geld wordt pas verdeeld op 1 september. Je weet pas op 14 september wanneer die samenwerkingsverbanden er effectief moeten zijn. Je weet dan pas welke samenwerkingsverbanden er zijn en wat de impact ervan is. Op zich is dat dus geen probleem. Het geld wordt pas na 14 september verdeeld. Dat weet iedereen.

Die beweging is trouwens al bezig op het veld. We weten ook al waar zich een probleem zal voordoen. De refertecijfers en referteperiodes zijn afgesproken. De cijfers kunnen niet vroeger beschikbaar zijn. We wisten dat al op het moment dat het werd uitgewerkt. We werken vandaag uiteraard voort op de referteperiode van vorig jaar. We willen definitief afkloppen. Voor de meesten is dat geen probleem. We weten waar het probleem zich voordoet. Er zal vermoedelijk nog wel een oplossing worden gegeven aan het probleem bij Onderwijsdecreet (OD) XXIV. Dat hebben we trouwens ook beloofd in de commissie, bij de bespreking van het decreet.

Voor alle duidelijkheid: er zijn vandaag al hbo5-opleidingen. Het gaat hier over de nieuwe opleidingen. Het ligt niet in onze handen. De sector moet zelf voorstellen uitwerken. Als zij het onderling niet eens raken over de inhoud, kunnen wij daar niets aan doen. Men had gehoopt dat men voor winkelmanagement overeenstemming zou vinden en zou kunnen starten in september. Nu zullen ze moeten starten op 1 februari. Dat heeft niets te maken met ons, maar met wat men op tafel heeft gelegd als inhoudelijk dossier. Het is beter dat de opleiding die start inhoudelijk meteen goed is, dan dat je te snel start voor de statistieken.

Ik deel uw opmerking dat de opstart van de Commissie Hoger Onderwijs te lang heeft geduurd. Ik heb er geen problemen mee dat te erkennen. Het zal eerstdaags worden beslist.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Celis, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Vanderpoorten tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de hervorming van het secundair onderwijs in Antwerpen

- 827 (2013-2014)

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de hervorming van het stedelijk secundair onderwijs in Antwerpen volgens interessegebieden

- 866 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, collega's, bijna op hetzelfde moment dat de Vlaamse Regering het draaiboek voor de uitrol van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs goedkeurt, pakt Antwerpen uit met een hervorming van de secundaire scholen van de stad.

Uiteraard zitten daar heel mooie zaken in. Alle 19 scholen worden onder één koepel gebracht: het Stedelijk Lyceum. Bovendien worden de 190 huidige studierichtingen, na screening, eventuele aanpassing of zelfs afschaffing, gegroepeerd volgens vijf interessegebieden, die zoveel mogelijk gecentraliseerd worden op één of enkele locaties. Dit zou de studiekeuze moeten vergemakkelijken en de ongekwificeerde uitstroom bestrijden. Deze doelstellingen worden ook min of meer in het Vlaamse masterplan nagestreefd.

Hoewel er niet letterlijk sprake is van domeinscholen, lijkt het Antwerpse model er toch sprekend op. Ook de brede eerste graad zoals die door de vorige schepen in de drie-maal-vierstructuur naar voren werd geschoven, heeft plaatsgemaakt voor het model dat nauw aansluit bij wat nu bestaat en ook in het masterplan weinig verandering ondergaat: een basispakket met vier optie-uren in het eerste en zeven optie-uren in het tweede jaar. Bovendien werkte de stad een interestetest uit die leerlingen en ouders bij de studiekeuze moeten helpen. Er werd door de Antwerpse onderwijsdiensten drie jaar gewerkt aan de vernieuwing die op 1 september van start gaat.

Op Vlaams niveau wordt al veel langer gepalaverd over de hervorming van het secundair onderwijs. Meer dan een masterplan en een draaiboek waarvan het hoogst onzeker is dat dit door de volgende Vlaamse Regering wordt uitgevoerd, is er niet uitgekomen. Het is duidelijk dat sommige onderwijsverstrekkers en scholengemeenschappen hier niet op konden blijven wachten en zelf de koe bij de horens hebben gevat. Logisch, want als we vandaag vaststellen wat de knelpunten zijn, blijft het onbegrijpelijk waarom een hervorming zo lang moet duren. Het gevolg van dit alles is dat we op een onderwijslandschap afstevenen dat zo verscheiden en complex is dat ouders en leerlingen er nog veel moeilijker dan vroeger hun weg zullen in vinden dan vandaag al het geval is.

Minister, hoe staat u tegenover de Antwerpse hervorming van het secundair onderwijs? In de veronderstelling dat het masterplan volledig wordt uitgevoerd, past de Antwerpse hervorming dan naadloos in de Vlaamse plannen? Of moeten er dan aanpassingen worden doorgevoerd? Over de vermindering van het aantal studierichtingen wordt al lang gepraat. In Antwerpen is een screening gebeurd en worden richtingen afgeschaft. Dat zou gebeuren in samenwerking met de Universiteit Antwerpen, zo heb ik begrepen. Wat is de stand van zaken op Vlaams niveau? Dreigt de hervorming van het secundair onderwijs geen lege doos te worden, nu een aantal onderwijsverstrekkers zelf de touwtjes in handen nemen? Zal het gevolg hiervan niet zijn dat het onderwijslandschap heel verscheiden en weinig transparant wordt, wat informatieverstrekking, keuzes en overstappen nog moeilijker zal maken? Kent u de Antwerpse interestetest? Zo ja, is die ook bruikbaar op Vlaams niveau?

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, collega's, totaal onafhankelijk van mevrouw Vanderpoorten, die in de plenaire vergadering mijn buurvrouw is, stel ik dezelfde vraag.

Vooraf wil ik toch even zeggen dat de paradoxen de wereld niet uit zijn. Want precies de partijvoorzitter die zich heeft verzet tegen een aantal aspecten van de hervorming van het secundair onderwijs voert als burgemeester van Antwerpen die onderwijs hervorming min of meer door. Ik sta wat verbaasd te kijken naar die wonderlijke evolutie.

Het Stedelijk Onderwijs Antwerpen zal de komende jaren een grondige hervorming van het secundair onderwijs doorvoeren. Dat is maandag op een persconferentie bekendgemaakt. Alle 19 middelbare scholen worden vanaf volgend schooljaar onder één koepel gebracht: het Stedelijk Lyceum. Het betreft dus het fameuze Atheneum Antwerpen, met zijn roemruchte geschiedenis en met mevrouw Heremans die er verdwijnt, wat toch spijtig is. Daarbovenop worden alle 190 huidige studierichtingen geëvalueerd en indien nodig geleidelijk aan aangepast, versterkt of gebundeld. Ze worden bovendien gegroepeerd volgens 5 interessegebieden, die zoveel mogelijk gecentraliseerd worden op één of enkele locaties.

De hervorming van het stedelijk secundair onderwijs van Antwerpen wordt al sinds 2011 voorbereid. Volgens de directie is het vooral de bedoeling om de studiekeuze te vergemakkelijken, de ongekwalificeerde uitstroom te bestrijden en een ononderbroken leertraject mogelijk te maken binnen eenzelfde interessegebied, ook wanneer een leerling op een bepaald moment bijvoorbeeld overstapt van het algemeen secundair onderwijs (aso) naar het technisch secundair onderwijs (tso). Elk van de vijf interessegebieden zal immers aso-, bso- én tso-opleidingen bevatten. Zo herbergt 'wetenschappen en techniek' zowel de theoretische richting wetenschappen-wiskunde als bijvoorbeeld industriële wetenschappen of houtbewerking. Het hele verticale spectrum van de matrix zal op die manier in één school aanwezig zijn.

Volgens de beleidsverantwoordelijken wordt zo geanticipeerd op een noodzakelijke schaalvergroting en op het capaciteitsprobleem dat stilaan vanuit het basisonderwijs dreigt over te waaien. Maar dit is toch vooral een hervorming die vertrekt vanuit de positie van de leerling. Men zou zo immers willen zorgen voor meer duidelijkheid in het aanbod; de programmering op de reële vraag van de arbeidsmarkt afstemmen en ook meer focussen op wetenschappen en techniek. Met de geografische spreiding van de studierichtingen over de stad wordt bovendien de relatie met wat de andere onderwijsnetten aanbieden, herbekeken.

Scholen rond interessegebieden lijken heel goed op domeinscholen. De vijf interessegebieden zijn economie, toerisme en sales; kunst en design; media, talen en culturen; welzijn en maatschappij en ten slotte wetenschappen en techniek. Ze lijken dus sterk op de domeinscholen, zoals ze in het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs van de Vlaamse Regering staan. Maar noch de schepen van Onderwijs, noch de directeur van het stedelijk onderwijs wil dat woord in de mond nemen. Het zou slechts gaan over een hertekening gebaseerd op lokale behoeften, en zeker geen voorafname zijn op wat later decretaal op Vlaams niveau beslist kan worden.

Tegelijk wordt gewaakt over een geografische spreiding van de studierichtingen over de stad, afgestemd op wat de andere netten aanbieden. Die ingreep creëert één scholengemeenschap en anticipeert op die manier wel op de schaalvergroting die er komt in het Vlaamse onderwijslandschap. Een eerste fase van de hervorming gaat in op 1 september 2014, de tweede een jaar later, de rest volgt. Het zal een hele verhuizing op gang brengen van leerlingen en leerkrachten. Gelet op mijn verhuis ben ik bijzonder geïnteresseerd in deze beweging.

Minister, het stedelijk secundair onderwijs in Antwerpen is toch een belangrijke speler in het onderwijslandschap, want kwantitatief gaan er veel leerlingen naartoe, het staat er sterk. Hoe verhoudt zich deze hervorming van het secundair onderwijs in Antwerpen tot de screening en

de reductie van richtingen die door het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) wordt voorbereid, zoals staat in de uitrol van het masterplan? Is het mogelijk dat beide hervormingstreinen met elkaar in botsing komen?

Ook binnen het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO), waarover ik al eens een vraag heb gesteld, is men begonnen met het screenen en herschikken van de richtingen in het secundair onderwijs. Indien nog andere koepels en inrichtende machten dergelijke herschikkingen doorvoeren, zoals mevrouw Vanderpoorten ook opmerkte, zal het Vlaamse landschap van het secundair onderwijs dan niet gaan lijken op een 'patchwork quilt' – een term uit de hippiebeweging – van hervormingen? (*Opmerkingen van minister Pascal Smet*)

Maken deze bottom-uphervormingen een decretale top-downhervorming niet overbodig? Minister, u begrijpt de strekking van mijn vraag: hoe verhoudt zich de centrale screening en hervorming tot die lokale hervormingsbewegingen?

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Met zijn laatste vraag slaat de heer Bouckaert de nagel op de kop: indien de scholen vandaag de mogelijkheid bezitten om te kiezen voor dat masterplanmodel, en indien de scholen de mogelijkheid bezitten om daar niet voor te kiezen, is dat toch een argument om het masterplan niet door te zetten en de keuzevrijheid te beschermen? De vrijheid is er nu en dus ook de kwaliteit. Indien men het overal oplegt, gaat men dan niet inboeten aan kwaliteit?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben een beetje verrast door bepaalde reacties die ik nu hoor. Enkele maanden geleden hoorde ik bij bepaalde de collega's toch ook de roep om voldoende vrijheid bij de invoering van de plannen. De beweging leert dat het leven sterker is dan decreten, gelukkig maar. Gelukkig maar dat er bij sommige mensen, zeker ook bij mij, nog enig geloof is in het subsidiariteitsprincipe, waarbij schoolbesturen hun verantwoordelijkheid opnemen.

Ik was begin september, collega's, op bezoek in de Bernardusscholen in Oudenaarde, een fusie van alle schoolbesturen, met zesduizend studenten. Ze hebben de scholen volledig gehergroepeerd: alles wat zuiver doorstromingsgericht is, samengebracht in één instelling, alles wat meer arbeidsgericht is, samengebracht in één inrichting met verdere opdeling, één school voor buitengewoon onderwijs, één school voor deeltijds onderwijs en twee eerstegraadsscholen, met de afspraak dat er verdere evaluaties volgen. Dat heeft minder weerklank gekregen in de pers, het is Antwerpen niet. Maar ik merk dat op het veld de richting die uitgezet is in het masterplan, in mindere en meerdere mate wordt gevolgd, nu reeds. Is dat negatief of moeten we appreciëren dat er met een draagvlak van schoolbesturen, ouders en personeelsleden effectief al aan wordt gewerkt? Mijn appreciatie van dat verschijnsel, zonder dat ik in details wil treden, is positief.

Minister, ik sluit aan bij de vraag van mevrouw Vanderpoorten over de studierichtingen. Sinds Onderwijsdecreet (OD) XXIII zijn er inzake programmatie vier categorieën van studierichtingen: de vrij programmeerbare, de niet-programmeerbare, de omvorming van studierichtingen en de studierichtingen die nog uitsluitend programmeerbaar zijn mits toestemming van de minister.

Minister, welke studierichtingen horen thuis in welke categorieën? Waarop is de klassering van de vrij programmeerbare studierichtingen gebaseerd? Waarop is de klassering in de andere categorieën gebaseerd?

Ik was een beetje verrast dat in Schooldirect enkele maanden geleden nog de boodschap verscheen dat uitzonderlijk ook aanvragen voor niet-programmeerbare richtingen welkom waren.

Ik spreek mijn appreciatie uit ten opzichte van een aantal zaken in het onderwijsveld.

Hoe zit het met de programmeerbare en de niet-programmeerbare studierichtingen?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, minister, dit onderwerp interesseert me sterk. De vragen van de collega's getuigen van de interesse van heel deze commissie. We hebben de afgelopen vijf jaar vragen gesteld en gediscussieerd over de hervorming van het secundair onderwijs.

Toen ik vernam dat het stedelijk onderwijs in Antwerpen er in september 2014 al mee wil starten, was ik verrast. Ik was lichtjes aangenaam verrast, want ik sta niet huiverig tegenover de domeinscholen, absoluut niet. Maar ik wens me aan te sluiten bij de collega's: waarom hebben we een masterplan als toch de vrijheid bestaat om het al dan niet in te voeren?

Ik vond het ook verwarrend. De heer Bouckaert haalde aan dat de Antwerpse burgemeester voorzitter is van de N-VA, en die waren oorspronkelijk tegen de hervorming. De Antwerpse schepen van Onderwijs is dan weer van Open Vld en is bevoegd voor het stedelijk onderwijs, en nu zit Karin Heremans van het Gemeenschapsonderwijs ook bij Open Vld. Waarom het stedelijke onderwijs wel en het gemeenschapsonderwijs niet? Spreken die mensen wel met elkaar? Spreken ze met u?

Er kan een tweesporenbeleid ontstaan in het onderwijslandschap. Vorige week waren we op bezoek bij de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) om te praten over de hervorming van het secundair onderwijs. We hebben aan de Vlor de vraag gesteld. Ik had de indruk dat ze daar niet zo blij waren met de beslissing van het stedelijk onderwijs in Antwerpen omdat ze vrezden voor een tweesporenbeleid. Net als de heer De Meyer heb ik een appreciatie voor die beslissing.

U verwees naar de Sint-Bernardusscholen in Oudenaarde. Ik had begrepen dat het daar meer om een grote scholengemeenschap gaat, en niet over domeinscholen. In Antwerpen is dat wel het geval, al wordt de term domeinscholen niet gebruikt. Is dat besproken met u? Wat is uw houding daar tegenover? Zullen er nog scholen volgen? Hoe zit het met het masterplan?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik sluit me volledig aan bij de bedenkingen van de heer De Meyer.

Mevrouw Van Steenberge, dat is het juist, het is een masterplan, geen decreet of besluit, maar een plan. Ik dacht dat we een visie voorlegden aan het brede onderwijsveld. Ik ben blij dat hier en daar scholen zich herorganiseren en daarbij rekening houden met het masterplan.

In mijn regio, de regio Kortrijk, beginnen de Leielandscholen en andere zich te organiseren in domeinscholen in combinatie met de schaalvergroting. Ook die tekst hebben we nog niet afgerond, maar de idee is helder. De beweging is begonnen. Waar het zinvol is, is het een stimulans geweest voor de betrokken actoren. Ze kunnen er nu werk van maken. Ik vind het niet slecht dat het op deze manier gebeurt. We creëren een beweging, een cultuuraanpassing. Over enkele jaren moeten we dat dan evalueren: wat is er gebeurd en wat is er nog nodig vanuit de overheid?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, ik ben heel blij met de vragen. Ik ben zoals de heer De Meyer een beetje verwonderd over de insteek. Na een maatschappelijk debat, dat mag men niet vergeten, hebben wij onze conclusies getrokken en een masterplan gemaakt.

Ik wil dit nog even in herinnering brengen, het geheugen is soms nogal kort, ik zeg niet hier, maar in het algemeen. In het regeerakkoord stond dat we voor het einde van de legislatuur een ontwerp van decreet moesten hebben als dat nodig was en dat we een visie moesten hebben over de hervorming van het secundair onderwijs. Dat was de opdracht. We hebben

dat gedaan. We hebben dat niet in een ontwerp van decreet gegoten omdat uit het maatschappelijk debat heel duidelijk bleek dat men een masterplan wou: men wou een richtingaanwijzer. U kunt dat nakijken, de voorgeschiedenis is altijd interessant. Men wou voldoende vrijheid behouden voor de scholen om geen eenheidsworst te krijgen over heel Vlaanderen. Dat was het uitgangspunt.

Het is wel zo, en ik heb dat altijd gezegd, dat iedereen in dezelfde richting moet stappen. Dat herinnert u zich toch? (*Opmerkingen*)

Dat men dat nu in Antwerpen of all places doet, bewijst dat men in dezelfde richting aan het stappen is. Mevrouw Poleyn heeft het ook vermeld, we komen tot een combinatie van schaalvergroting en domeinscholen. Ik heb dat hier verschillende keren gezegd. (*Opmerkingen*)

Er wordt in dezelfde richting gestapt. Wie iets anders wil doen, niet in dezelfde richting wil stappen, zal dat niet kunnen!

De hervorming die Antwerpen nu doorvoert – dat heeft de schepen trouwens ook gezegd – valt niet zomaar uit de lucht, men is er al jaren mee bezig. Natuurlijk wisten wij dat men ermee bezig was, want ik spreek met mijn partijgenoten – net zoals u, veronderstel ik. We wisten welke richting men uitging, we wisten dat we met het masterplan in de goede richting gingen, dat is nogal wies. Ik zie er totaal geen contradictie in, integendeel, het is een versterking van wat in Antwerpen gebeurt.

U kunt dan de vraag stellen of we dat masterplan wel nodig hebben. Uiteraard hebben we dat nodig, want het moet de richting aangeven. Bepaalde dingen zullen voor alle scholen dwingend moeten zijn, dat is evident, maar bovendien moeten we ervoor zorgen dat het Vlaanderenbreed gebeurt. Iedereen moet meestappen in die beweging, vandaar dat het masterplan absoluut nodig is.

Ik sta dus positief ten opzichte van de Antwerpse hervorming, vooral omdat we wisten dat die eraan zat te komen. Ik heb er nooit eerder iets over gezegd voor het geval die er om de ene of andere reden toch niet zou komen, u weet hoe dat soms gaat. Het is eigenlijk een bevestiging van het feit dat we met het masterplan de juiste beslissing genomen hebben en dat de tanker van koers gewijzigd is en in een nieuwe richting vaart. Af en toe zal er nog een beetje bijsturing moeten zijn, dat is iets anders, maar dat zal wel gebeuren.

Hier en daar zijn er wel een paar verschillen, maar die zijn minimaal en overbrugbaar, dat blijkt uit een oplijsting die we natuurlijk al hebben gemaakt.

U zegt dat de hervorming van de studierichting vandaag ook al kan. Er zijn trouwens nog scholen, inrichtende machten, die hun opleidingsaanbod herzien. Wat hier gebeurt, is dat het al in een ruimere beweging gebeurt, dat het in een toekomststructuur wordt geplaatst. Op zich is dat al heel belangrijk, ze gaan dezelfde richting uit. Het is belangrijk dat ze dit al op hun niveau doen.

Hoe zit het op Vlaams niveau? AKOV is nu volop bezig met de screening van alle studierichtingen in het gewoon secundair onderwijs. Het is de bedoeling dat tegen het zomerreces 2014 de hele screening gedaan zal zijn. AKOV is ook volop bezig met de voorbereiding van de matrix secundair onderwijs. Het doel is een gereduceerd en geactualiseerd opleidingsaanbod, dat beter is afgestemd op het hoger onderwijs en de arbeidsmarkt, en dat voorziet in het verwerven van ambitieuze sleutelcompetenties.

Het ene sluit het andere niet uit, we kunnen duidelijk zien dat Antwerpen al een voorbereiding doet in die richting. We mogen trouwens niet vergeten dat de nieuwe programmatieregels de basis zijn van wat Antwerpen kan doen. Stemt het overeen, dan kan men het zelf doen. Wil men dingen doen die afwijken, dan moet er een goedkeuring voor zijn van de Vlaamse Regering. Er zit dus nog altijd een controlemechanisme van de Vlaamse Regering op.

Ik ben het er niet mee eens dat er een ‘patchwork quilt’ van hervormingen kan ontstaan. Ook bij het VSKO wordt de screening gedaan, en u mag niet vergeten dat die in nauw overleg met het departement gebeurt. Er is een mooi overleg, het gebeurt niet geïsoleerd. De samenwerking is heel goed. U weet trouwens ook dat er stuurgroepen en overleggroepen zijn, tussen zowel inrichtende machten of koepels van inrichtende machten, het GO! en het departement en agentschap. Er is met andere woorden helemaal geen probleem.

Ik heb kennis genomen van de interesstest die ze in Antwerpen doen. U weet dat de Vlaamse overheid via studie- en beroepskeuzebegeleiding samenwerkt met het netoverschrijdend CLB-initiatief dat de afgelopen jaren via de onderwijskiezer telkens werd uitgebreid. Er zijn ook tools om keuzes te maken: I-Like en I-Study.

Er is dus geen probleem, het gaat volledig in de richting die we wensen. Ik lees – en daar ben ik uiteraard ook heel blij mee, dat wil ik voor alle duidelijkheid ook zeggen – dat daar waar in het masterplan nog een keuze zat, de enige keuze eigenlijk, tussen een domeinschool of een doorstromingsschool worden, Antwerpen resoluut kiest voor domeinscholen. Dat is ook de keuze waar ik altijd achter heb gestaan. Ik ben blij dat de tweede grootste stad van het land, de grootste stad van Vlaanderen zonder Brussel, die keuze maakt – Brussel is natuurlijk de grootste stad van het land en van de Vlaamse Gemeenschap, Antwerpen komt op de tweede plaats. *(Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert)*

Ja, Antwerpen is de grootste stad van het Vlaamse Gewest, maar niet van de Vlaamse Gemeenschap en niet van België. Antwerpen blijft altijd achter Brussel hinken op dat vlak – en zelfs op andere vlakken. We wijken af.

Er was ook de vraag van de heer De Meyer over de programmatie van de studierichtingen. We werken nu nog aan een besluit. De termijn voor scholen om programmaties in te dienen, wordt verlengd, daarom werd die boodschap gegeven, maar ik stel voor om op een ander moment misschien eens wat meer uitleg te geven over hoe alles eruitziet. Het besluit is in wording, het zal de komende weken afgerond worden. Naar aanleiding daarvan kunnen we het over het concrete besluit hebben, dan zal ook de invulling ervan veel duidelijker worden.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Voorzitter, minister, ik wil nog even reageren en ik zou ook willen dat het op die manier in het verslag wordt genoteerd: ik heb geen kritiek op wat Antwerpen doet, absoluut niet, ik vind het heel goed wat Antwerpen doet, ik heb kritiek op het getreuzel van Vlaanderen in de voorbije periode.

Ik vraag me af waarom er, vooral binnen de meerderheid, vijf jaar werd gediscussieerd over wat in het masterplan moest staan. Ik neem aan dat een aantal scholen nu de vlucht vooruit nemen en zelf een aantal zaken implementeren. Ik vind wat Antwerpen doet goed, want het zit ook in wat ik positief vind voor het onderwijs.

De laatste tijd werden al heel wat debatten georganiseerd en in de komende weken en maanden zullen er nog heel veel georganiseerd worden over het onderwijs. Ik stel daar altijd vast dat er geen eensgezindheid is over wat er nu eigenlijk in het masterplan staat. De definitie van het masterplan over de brede eerste graad, over de domeinscholen, wordt overal anders ingevuld. Dat vergroot de onduidelijkheid voor de ouders, leerlingen en leerkrachten nog veel meer dan al het geval was.

Sommigen zeggen – en dat is ook waar de heer De Meyer voorstander van is – dat in de toekomst de scholen of de schoolgemeenschappen of, na de schaalvergroting, de schoolgroepen nog altijd zullen kunnen kiezen in welke richting ze gaan. Dan hebben we geen eenduidigheid in Vlaanderen. Misschien is dat de bedoeling, dat er geen eenduidigheid is, dat er heel veel verschil is in scholen, maar dat zal dan een keuze zijn van de volgende meerderheid. Het is dan mijn vrees dat we in het onderwijs twee snelheden zullen krijgen en

dat we in onze ijver om gelijke kansen te realiseren, de gelijke kansen net zullen verminderen. Ik zou het persoonlijk geen goede optie vinden.

Minister, ik stel hier toch weer vast dat wat u zegt, niet hetzelfde is als wat de heer De Meyer zegt en wat ik – en u ook – altijd hoor van het VSKO. Ze willen hun eigen weg gaan, hun eigen weg bepalen. Ze willen vandaag geen stappen zetten, ze laten die waarschijnlijk afhangen van de samenstelling van de volgende regering. Dat zijn de feiten.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, ik sluit me grotendeels aan bij de opmerkingen van mevrouw Vanderpoorten.

Minister, de discussie over domeinscholen of exclusieve arbeidsmarktgerichte doorstroomscholen, vind ik een verschrikkelijk moeilijke discussie. Als we de literatuur doornemen, vinden we ongetwijfeld enorme voordelen bij domeinscholen. Een belangrijk voordeel is inderdaad dat er geen sociale segregatie is en dat kinderen binnen hun interessegebied naargelang hun niveau kunnen verschuiven binnen hun school. Ik vind dat echt een positieve zaak. Maar er is ook een nadeel aan verbonden. Wij zijn hier altijd bezig over ‘early tracking’ en ‘late tracking’, maar de domeinscholen dwingen kinderen wel om vrij vroeg een domein te kiezen. Als ze van domein willen veranderen in de tweede of derde graad, dan moeten ze naar een andere school. Dat is een nadeel. Ik wist op mijn 13 of 14 jaar absoluut nog niet in welk domein ik de rest van mijn leven zou willen vertoeven.

Er zijn dus voor- en nadelen aan verbonden. Ik vind het daarom misschien niet slecht indien de twee systemen in Vlaanderen kunnen blijven bestaan. Ik vind dat dus een goed punt, hoewel ik wat worstel met het probleem dat als één net een domeinschool neemt, het andere net kan afwachten, zien hoe het daar loopt en dan aan ‘cherry picking’ doen en er de beste elementen uitnemen. Dat is exact wat er gebeurd is met het vernieuwd secundair onderwijs (vso): één net heeft een ondoordachte hervorming gedaan, het andere net heeft afgewacht en er dan uitgepikt wat goed was. Dat is toch een groot probleem van verhoudingen, ook tussen de schoolaanbieders in ons land.

Ik vind het goed dat er inderdaad een bottom-uphervorming is en dat er verschillen in zijn. Mijn grote vraag is altijd: had de overheid geen minimale regels in een decreet moeten vastleggen en voor de rest heel veel vrijheid laten?

Nu, het masterplan zelf laat en organiseert vrijheid tussen de scholen en geeft geen minimale regels. Minister, u zegt dat u geen eenheidsworst wilt. Bravo! U zegt dat men dezelfde richting moet uitgaan. Maar dat is niet zo: het masterplan laat toe dat scholen diverse richtingen uitgaan. Ik vind dat ook niet slecht. De heer Dirk Van Damme heeft ook zeer duidelijk gezegd dat de exclusieve doorstroomscholen – de colleges of athenea in traditionele zin – zullen blijven bestaan en een plaats hebben in het onderwijslandschap. Dezelfde richting kan dus niet, tenzij u daar een zeer brede invulling aan geeft.

Minister, ik blijf wel wat op mijn honger op een ander vlak. AKOV doet inderdaad de oefening van die studierichtingen. Maar wat is het nut van AKOV indien die studierichting gescreend en hervormd wordt op lokaal vlak? Is er nog een soort complementariteit voor AKOV of is dat gewoon tijdverlies in het departement?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik denk dat er geen interpretatieverschil is tussen de minister en mezelf. Het huidige masterplan laat die vrijheid toe. Het was een van de elementen van het masterplan. Het bijna contradictorische in het onderwijsveld is dat een van de meest sceptische personen binnen de meerderheid ten aanzien van het masterplan, de burgemeester van Antwerpen, in de richting van het masterplan hervormt. Je ziet dus hoe het leven soms kan evolueren. Gelukkig is het leven sterker dan decreten.

Minister, ik begrijp uiteraard dat u nu niet volledig kunt antwoorden op mijn concrete vragen over de programmeerbare studierichtingen. Ik zal daar te gepasten tijde een vraag over stellen, zodat we daar met meer dossierkennis kunnen op terugkomen.

De voorzitter: Dat heb ik ook begrepen uit het antwoord van de minister.

Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw Poleyn is hier niet meer, maar ik wou haar zeggen dat ik niet wil doorbomen in de discussie over de naam ‘ontwerp van decreet’ of ‘masterplan’. We hebben dat vijf jaar lang gedaan. Ik ben blij dat er geen ontwerp van decreet komt en dat de keuzevrijheid blijft bestaan. We zullen wel zien hoe het zal verlopen en in welke richting ze al dan niet zullen moeten stappen. Ik ben blij dat de autonomie van de scholen zal blijven bestaan.

Ik heb één ding opnieuw vastgesteld. Het bevestigt mijn conclusie na vijftien jaar parlementswerk: de beslissingen vinden niet plaats in het parlement. Wij voeren veel discussies en lopen achter de feiten en krantenartikels aan. Alles gebeurt in de coulissen en achter de schermen. Ik vind het goed dat er een evolutie is in de gedachten, vooral bij u, minister. U zegt dat het hier altijd zo gezegd werd en dat de verslagen van de commissievergaderingen en plenaire vergaderingen dat zullen uitwijzen. Vijf jaar geleden was de toon echter wel totaal anders dan de toon die nu wordt gezet in verband met het masterplan. Maar ik ben blij met de huidige toon.

Minister Pascal Smet: Ik denk het niet. Natuurlijk proberen sommigen de toon te zetten. U kunt dat blijven doen. Toen ik de Ronde van Vlaanderen deed voor leerkrachten heb ik niemand van jullie gezien. *(Opmerkingen)*

U had toen met eigen ogen kunnen zien dat het draagvlak wel anders is dan sommigen willen doen uitschijnen. Het is altijd zeer goed verlopen. Er werden altijd constructieve opmerkingen gegeven. Met alle respect, die mensen zijn niet bezig met de vraag of het nu een decreet of een masterplan is. Dat is niet de essentie van de zaak.

Ministers worden traditioneel beschouwd als mensen die altijd wetten en decreten willen maken. U zou blij moeten zijn dat ik in ieder geval niet zo ben. Voor mij geldt de doelstelling. Af en toe moet je misschien wel eens met een decreet dreigen om mensen in gang te krijgen, maar dat is iets anders. De mensen die de ambitie hebben om minister van Onderwijs te worden en dat dan ook nog kunnen – want daar zit een verschil –, zullen ontdekken dat het soms een effectief middel is om dingen te realiseren. Maar dat is iets anders.

Ik ben het er ook niet mee eens dat we hebben getreuzeld. Er was gewoon discussie en draagvlakvorming nodig. De geesten waren de afgelopen vijf jaar onvoldoende gerijpt. Er waren meningsverschillen. Er moest over worden gepraat. Je zou kunnen zeggen dat we het sneller hadden moeten beslissen. Dat klopt misschien wel. Er zijn ook politieke interferenties geweest om redenen die niets met het dossier te maken hadden. Dat is allemaal gebeurd. Ik kan alleen maar vaststellen dat er in deze commissie verschillende keren, door mevrouw Celis, de heer Van Dijck, mevrouw Vermeiren of anderen van de meerderheid gezegd is dat het zou worden uitgevoerd en dat er geen tegenstelling was. In een debat kan door een of ander een andere nuance worden gelegd. Mevrouw Vanderpoorten, naargelang met welke Open Vld'er ik in debat treed, hoor ik ook nuanceverschillen, om niet te zeggen totale contradicties. *(Opmerkingen)*

Ja, zelfs hier, in de commissie. U hebt gelijk. ‘That will happen.’ In verkiezingsdebatten hebben de sprekers – ik niet – soms de neiging om de vraagstellers naar de mond te praten in de hoop die stem te halen. Ik vind dat een verkeerde tactiek. Mijn levenshouding is altijd: wees coherent, pas je mening aan als je argumenten hoort om ze aan te passen. Daar is helemaal niets oneerbaars aan. Ik herinner mij dat ik over de hervorming van het secundair onderwijs heb gezegd dat we een ontwerp van decreet zouden hebben, en liefst een

goedgekeurd decreet. Kijk maar eens na wat ik daarover heb gezegd. Uit het maatschappelijk debat is echter gebleken dat men liever geen decreet wilde, maar dat men stap per stap in de richting van een masterplan wilde gaan. Wij hebben daarnaar geluisterd. Dat was toch de bedoeling van heel het proces van de inspraak? Ik sta er soms van versteld dat men mij dan verwijt te hebben geluisterd. *(Opmerkingen)*

Neen, u niet. Want uiteindelijk is het dat wat men zegt: u hebt geluisterd naar het maatschappelijke debat. Als je met enige afstand kijkt naar wat er in de media of hier – ik begrijp dat ook wel – wordt gezegd, dan sta je soms toch raar te kijken. Het mag tegenwoordig niet meer intellectueel zijn, maar het moet allemaal emotioneel zijn. De perceptie, de beeldvorming is belangrijker dan de inhoud. Dat is een jammerlijke evolutie.

Ik vind het raar dat sommigen dat niet wat duidelijker hebben geaccentueerd, maar ik kan alleen maar vaststellen dat Antwerpen vandaag het masterplan uitvoert. Daarover kunnen we alleen maar zeer verheugd zijn. Ik stel vast dat velen dat ook zijn. De schepen heeft inderdaad ook terecht gezegd dat het al was voorbereid onder de vorige coalitie in Antwerpen. U weet wie er toen schepen was. Wij hebben die ook geconsulteerd in de uitwerking van het masterplan. In die zin: ‘Let’s all be happy.’

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Op een bepaald moment heb ik de suggestie gedaan dat u Robert Voorhamme misschien het best in uw kabinet zou opnemen indien er nog iets moest gebeuren op het vlak van het secundair onderwijs. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Ja, ik heb die suggestie gedaan.

Minister, u hebt die Ronde van Vlaanderen inderdaad gedaan. Ik was daar toen inderdaad niet aanwezig, maar aangezien het mij interesseert, heb ik mijn medewerkster gestuurd naar de sessie in de provincie Antwerpen. Ik heb daar dus wel een verslag van gekregen. Het is belangrijk dat u dat doet. Ik heb dat destijds ook gedaan. Uit ervaring weet ik ook wel dat de mensen die u op die manier bereikt, de meest gemotiveerden zijn. Het is een zeer klein percentage, maar wel belangrijk als stakeholder. Dat is dus zeker meegenomen. Dat is slechts één aspect van de communicatie. Communicatie in het onderwijs is sowieso altijd moeilijk. Voor een idee het onderwijsveld bereikt, is het al via zoveel verschillende mensen gepasseerd dat het uiteindelijk er soms helemaal anders uitziet.

Maar ik wil hier een bekentenis afleggen. Eigenlijk heb ik vertrouwen in uw standpunt over de hervorming van het secundair onderwijs, maar ik heb geen vertrouwen in sommige coalitiepartners van u. Dat maakt me voor de toekomst bezorgd. Ik denk dat u me wel begrijpt.

Minister Pascal Smet: Sta me toe te zeggen dat ik het ‘chic’ vind wat mevrouw Vanderpoorten zegt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de inschrijvingen in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel
- 857 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Voorzitter, minister, collega's, alle kinderen gelijke onderwijskansen geven, ongeacht hun sociaal-economische situatie, dat is het doel van het Inschrijvingsdecreet. Het realiseren van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle

leerlingen, het vermijden van uitsluiting, segregatie en discriminatie en het bevorderen van de sociale mix en de cohesie zijn dus de uitgangspunten van het inschrijvingsrecht. In het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad komt daar nog de bescherming van de gelijke onderwijs- en inschrijvingskansen van Nederlandstaligen en het behoud van het Nederlandstalig karakter van het door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde onderwijs bij.

Met de start van de inschrijvingen in Brussel voor het schooljaar 2014-2015 komen een aantal zwakke punten in de inschrijvingsregelgeving naar boven, zeker omdat de capaciteitsdruk zich vandaag ook in het Nederlandstalig secundair onderwijs begint te manifesteren. Zo blijkt dat kinderen die school hebben gelopen in het Nederlandstalig basisonderwijs en van wie de ouders niet-Nederlandstalig zijn en niet kunnen aantonen dat ze het Nederlands voldoende machtig zijn, voor een inschrijving in de eerste graad van het secundair onderwijs niet tot de voorrangsgroepen kunnen behoren. Het decreet voorziet immers in een voorrangsgroep in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad die bestaat uit kinderen met ten minste één ouder die het Nederlands voldoende machtig is.

Kinderen die hun volledige lagere school in het Nederlandstalig onderwijs hebben gelopen maar waarvan de ouders het Nederlands niet voldoende machtig zijn, komen dus niet in aanmerking voor de voorrangsgroep. Op die manier hebben zij eigenlijk evenveel kans als een kind uit het Franstalig onderwijs om de overstap naar het Nederlandstalig secundair onderwijs te maken. Niet-Nederlandstalige ouders in Brussel wier kind de hele basisschool in het Nederlands heeft doorlopen, zijn dus niet zeker dat hun kind de schoolse carrière kan voortzetten in zijn of haar onderwijstaal, het Nederlands. Niet alleen is dit dramatisch voor het kind in kwestie, maar het is ook een verlies van een jarenlange investering van het Brussels Nederlandstalig onderwijs in deze kinderen. Doorgaans zijn die kinderen overigens ook naar een Nederlandstalige crèche geweest.

Het decreet voorziet wel nog in de mogelijkheid om voorrang te verlenen voor leerlingen van ‘een campusschool’, maar dat is een niet-verplichte voorrangsgroep. Men heeft in deze specifieke voorrangsgroep voorzien omdat basisscholen en secundaire scholen van hetzelfde schoolbestuur én gelegen op dezelfde campus door zowel leerlingen en ouders als schoolbesturen als één school worden ervaren. Bovendien moet deze voorrangsgroep worden goedgekeurd met een dubbele meerderheid in het betrokken lokaal overlegplatform (LOP). Een oplossing voor het probleem is dat niet, gezien de beperkte definitie van een campusschool.

Minister, erkent u dat er zich een probleem stelt? Welke mogelijke oplossingen ziet u om eraan te remediëren? Plant u in deze legislatuur nog wijzigingen aan het Inschrijvingsdecreet om een oplossing aan te reiken, of anders gezegd, om in de voorrangsgroep van Nederlandstaligen ook kinderen op te nemen die hun volledige schoolloopbaan – of ten minste toch de zes leerjaren van het lager onderwijs – in het Nederlandstalig onderwijs hebben doorlopen?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Voorzitter, minister, collega's, ik deel de zorg van mevrouw Zamouri. Het is logisch dat kinderen die Nederlandstalig lager onderwijs hebben gevolgd voorrang krijgen wanneer zij de overstap naar het secundair onderwijs maken. Het is evenwel een complexe zaak. Er is een voorrangscategorie, die een bepaald percentage van het totaal uitmaakt. Er moeten keuzes worden gemaakt over wie daartoe behoort. Vandaag zit die categorie al vrij vol. Mevrouw Zamouri vraagt of er nog voor het einde van de legislatuur wijzigingen aan het Inschrijvingsdecreet of de modaliteiten ervan mogen worden verwacht. Mocht dat het geval zijn, ben ik er persoonlijk een grote voorstander van om het via een examen te bewijzen taalniveau van de ouders op te trekken. Ik vind dat dit niveau vandaag te laag is.

Wat het Inschrijvingsdecreet betreft, denk ik dat we tijdens deze legislatuur stappen vooruit hebben gezet voor de Nederlandstaligen in Brussel. U was daarin onze partner, minister. Dat was niet altijd evident voor u, toch niet bij de aanvang. Toch hebben we een stuk van de weg afgelegd. Tezelfdertijd wil ik nogmaals wijzen op de vreselijke complexiteit van alles wat met dat decreet samenhangt. Een element wil ik hier benadrukken. Samen hebben we allerlei criteria opgesteld waaraan mensen moeten beantwoorden opdat we hen als Nederlandstaligen zouden kunnen catalogiseren. Het is een hele opsomming, en we blijven daaraan sleutelen. Mevrouw Zamouri vraagt ernaar en ik doe dat. En alles is voor interpretatie vatbaar.

In de scholen is er ook zoiets als een directeur, een bekwame mens met een beoordelings- en interpretatievermogen. Ik ben er vast van overtuigd dat in het gros van de gevallen alle criteria die wij hebben opgesteld, waarin wij ons hebben verloren en waarin wij aan mensen vragen om allerhande documenten voor te leggen, eigenlijk overruled zouden kunnen worden door een kort gesprek van een directeur met een ouder en eventueel met een kind dat in het secundair onderwijs begint, omdat een directeur zelf kan oordelen wie Nederlandstalig is en wie niet. Ik ben er een grote voorstander van, maar het zal voor de volgende legislatuur zijn, om opnieuw meer autonomie te geven aan schooldirecties, onder andere op dat vlak. Met een samenleving die zich verliest in formele criteria en het beoordelingsvermogen van bekwame mensen opzijschuift, heb ik het een beetje moeilijk.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Wij zijn de evaluatie van het Inschrijvingsdecreet aan het afronden. Ik heb ook toegezegd dat, zonder de fundamentele uitgangspunten in vraag te stellen, we bereid zijn om daar waar het kan wijzigingen aan te brengen. Dat zou dan in Onderwijsdecreet XXIV moeten gebeuren. Dat is nog altijd de bedoeling. Dat betekent dat we met de meerderheid amendementen ter aanpassing van het Inschrijvingsdecreet, daar waar het wenselijk is, op basis van een jaar ervaring, zullen indienen tijdens de bespreking van het Onderwijsdecreet.

Ik begrijp de problematiek in Brussel, ook dat hebben we geëvalueerd uiteraard. Het is logisch dat kinderen die negen jaar in het Nederlandstalige basisonderwijs hebben verbleven, ook al spreken de ouders geen Nederlands, hun schoolloopbaan voort zouden kunnen zetten in het Nederlandstalige onderwijs, als zij dat wensen. 98 procent van de kinderen in het secundair onderwijs heeft in het Nederlandstalige basisonderwijs gezeten vandaag. Het is niet zo dat er een probleem ontstaat omdat er plots op 12-jarige leeftijd een massale instroom is vanuit het Franstalige secundair onderwijs. Dat zou ook niet kunnen, als ze de basistaal niet goed kennen, het zou bijzonder merkwaardig zijn.

Ik ben dus bereid om naar een oplossing te zoeken, maar het is niet evident. We zijn nog altijd aan het zoeken. Als u een suggestie hebt, mag u die altijd geven. Het risico bestaat, als je de categorie van 55 procent toepast, dat het moeilijker gaat worden om in het Nederlandstalige onderwijs ingeschreven te worden dan vandaag. Daar moeten we voor opletten. Ik wil proberen een oplossing te vinden, maar ze mag geen omgekeerd effect hebben, en dat zou kunnen. Daarover breken we ons nu nog het hoofd. We hebben nog een beetje tijd tot het Onderwijsdecreet op de agenda staat.

Dus ook de evaluatie van het Inschrijvingsdecreet in Brussel ronden we nu af. We kijken welke bepalingen we kunnen meenemen in OD XXIV. Ik erken dat er een zorg is voor die groep, maar de vraag is hoe we die kunnen meenemen zonder dat het een averechts effect heeft op die groep. Over dat issue denken we nu na.

De heer Boudewijn Bouckaert: De heer Delva suggereert om de directeurs meer autonomie te geven.

Minister Pascal Smet: Het is belangrijk dat je het objectief regelt en dat je ruimte laat voor het beoordelingsvermogen waar het kan. Maar je moet oppassen hoe je dat evenwicht bepaalt, om niet in de situatie van het verleden terecht te komen, waarbij de directeur bepaalt wie er in

de klas komt en wie niet, en je zo een aantal uitsluitend Nederlandstalige scholen met blanke kindjes krijgt en andere scholen. Dat is het risico dat eraan verbonden is. Daarom is er regelgeving over ontstaan.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik ben blij te horen dat u de evaluatie aan het afronden bent. Ook zegt u dat 98 procent van de leerlingen in het basisonderwijs wel terechtkomen.

Dat wist ik, maar het gaat me meer om de zorg van de ouders. In de school van mijn kinderen zitten de kinderen samen van in de crèche tot in het zesde leerjaar. Ze doorlopen samen heel de kleuterschool en de lagere school. Op het moment van de inschrijving voor het secundair onderwijs, wat sowieso een stressvol moment is omwille van de capaciteit, krijgen die ouders plots te horen dat ze niet meer tot de Nederlandstaligen behoren. Ze schrikken er zelf van. Er wordt eerst voorrang gegeven aan de Nederlandstaligen, wat inderdaad belangrijk is, vervolgens aan GOK en daarna volgen de anderen. Die ouders moeten wachten tot maart-april om zeker te zijn dat hun kind ingeschreven is in het eerste jaar secundair onderwijs, dat zo gegeerd is. Het probleem is dat die datum te laat is.

De werkgroep is nu bezig om dat helemaal uit te dokteren. Kan er misschien een subgroep gemaakt worden voor die leerlingen? Ik ga ermee akkoord dat Nederlandstaligen voorrang krijgen, maar de leerlingen die hun hele schoolcarrière in het Nederlandstalige onderwijs hebben doorlopen, zouden toch al een maand later iets moeten kunnen weten. Als zij tot april of mei moeten wachten en dan eventueel nog een andere school moeten zoeken in het Franstalige onderwijs, moeten zij ook nemen wat er nog over is. We zouden die angst bij de ouders moeten proberen weg te nemen. Gelukkig komt dat vandaag wel in orde, maar de kinderen spreken al onderling af naar welke school ze willen gaan en moeten daar plots een rem op zetten.

De heer Paul Delva: Minister, ik begrijp wel wat u antwoordt. De fundamentele vraag is, en dat debat zal de komende jaren zeker worden gevoerd, of alle regeltjes in het decreet een socialer inschrijvingsbeleid met zich mee hebben gebracht dan als ze er niet zouden zijn. Daar is geen formeel antwoord op, maar als ik met bepaalde directies spreek, stel ik me daar grote vragen over. Als het de bedoeling is om de doelstellingen van het decreet te realiseren – en ik sta daar nog altijd achter – is de vraag welk instrument we daarvoor moeten gebruiken. Of het decreet met al zijn complexe regels waar we ons in verliezen, het beste instrument is, weet ik niet. Ik weet enkel dat een aantal scholen die al redelijk ‘wit’ waren de laatste jaren nog ‘verwit’ zijn en dat het decreet minstens op een aantal scholen geen enkel effect heeft gehad.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Begrijp ik goed dat, als de ouders gedurende de negen jaar dat hun kinderen in het Nederlandstalige onderwijs zitten, zelf Nederlands hebben gestudeerd, ze geen zorgen meer moeten hebben? Een van de ouders moet Nederlands kennen. Als zij in die negen jaar zelf een inspanning leveren om Nederlands te leren, is er geen probleem.

Mevrouw Khadija Zamouri: Het gaat niet enkel over Nederlands leren, je moet dat bewijzen. Je moet als ouder zelf in het Nederlandstalige onderwijs hebben gezeten. Je kunt Nederlands leren, inderdaad, en dat doen veel ouders, maar je moet echt een bewijs hebben dat je naar een Nederlandstalige school bent geweest. Dat is het criterium.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Telt het volwassenonderwijs ook mee?

Mevrouw Khadija Zamouri: Ja, maar ze moeten echt examens afleggen, want er zijn veel ouders die via de school Nederlands leren.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Als die ouders daar zo bezorgd om zijn, waarom volgen ze dan geen Nederlandse taallessen in het volwassenenonderwijs gedurende die negen jaar? Als zij zo graag hun kinderen in het Nederlandstalige secundair onderwijs willen.

Mevrouw Khadija Zamouri: Er zijn er veel die dat doen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Wat is dan het probleem?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Irina De Knop tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de oproep van de Koning Boudewijnstichting en de Vlaamse Onderwijsraad om kinderarmoede aan te pakken - 858 (2013-2014)

Vraag om uitleg van de heer Paul Delva tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het rapport 'Kleine kinderen, grote kansen' van de Koning Boudewijnstichting - 880 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Voorzitter, volgens de armoedebaarometer van 2013 wordt bijna één op de tien kinderen in een kansarm gezin geboren. Circa 130.000 kinderen ervaren armoede elke dag. Dat laat zich ook sterk voelen in de scholen, waar kinderen met lege brooddozen les proberen te volgen. Dat is maar een voorbeeld, een veruiterlijking van de hele problematiek.

Zoals u aangaf, minister, in de commissiezitting van 17 oktober 2013, is het schrijnend om te moeten horen dat dit in onze samenleving voorkomt. U was bereid een oplossing uit te werken. U wou daarvoor het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) afwachten. Dat advies werd intussen geleverd. Tussentijds zou u samen met de Vlaamse ministers van Welzijn, Gezin, Energie, Economie en Armoedebestrijding een oplossing uitwerken. Binnen dit kader verwees u naar de eventuele inzet van middelen voor preventieve gezinsondersteuning en gezondheidszorg. Ik dacht dat minister Lieten een bedrag van 4,5 miljoen euro ter beschikking kreeg van de regering.

Volgens de Vlor zijn gratis maaltijden op school een mogelijkheid. Ze stellen wel heel duidelijk dat de problematiek van kinderarmoede veel complexer is en een integrale aanpak behoeft. Dat blijkt ook uit de volgende dringende maatregelen uit het advies van de Vlor.

De Vlor pleit voor meer afstemming van de armoedeaanpak van Welzijn en Onderwijs en vraagt onderzoek naar meer samenwerking tussen de verschillende niveaus. De raad denkt specifiek aan gratis maaltijden voor elk kind in armoede en de kwaliteitsvolle inrichting van slaapklassen op school voor de jongste kleuters.

De Vlor pleit voor mogelijkheden voor opname van de armoedeproblematiek als substantieel onderdeel van het volledige professionaliseringstraject van het onderwijspersoneel. Daarbij moet aandacht gaan naar permanente vorming.

De Vlor pleit voor structurele middelen voor scholen en CLB's, voor specifiek personeel dat een brug kan slaan met de leer- en leefomgeving van kwetsbare kinderen.

De Vlor pleit voor voldoende capaciteit in het basisonderwijs zodat alle kinderen, en in het bijzonder de kinderen in armoede, dicht bij hun woonplaats een plaats op de schoolbanken vinden.

De Vlor pleit voor een eenvoudige, transparante en eenvormige aanmeldings- en inschrijvingsprocedure voor alle scholen zodat ook kwetsbare ouders de tijd krijgen en optimaal hun rechten kunnen benutten.

De Vlor pleit voor een verhoging van de schooltoelagen voor de laagste inkomens.

De Vlor pleit voor een leidraad waarmee scholen moeten werken om met onbetaalde facturen om te gaan. Dit vind ik heel erg belangrijk. Dit sluit aan bij een vraag die ik u al gesteld heb. De koepels zijn vragende partij voor deze leidraad.

De urgentie van de problematiek wordt eveneens onderstreept in de recente publicatie van de Koning Boudewijnstichting (KBS) en het departement Onderwijs en Vorming. Op basis van het wetenschappelijk onderzoek dat daar werd gevoerd, wordt geconcludeerd dat omgaan met kinderarmoede en sociaal-culturele ongelijkheid een maatschappelijke verantwoordelijkheid is die elke leraar dient op te nemen. Investerings in de kleinsten werkt preventief en heeft een hoog maatschappelijk rendement. Inzetten op kwaliteitsvol kleuteronderwijs via de kleuterleraren, om zo de negatieve effecten van kinderarmoede op latere ontwikkeling te keren, is het uitgangspunt van het onderzoek.

Het rapport geeft aanbevelingen om toekomstige leraren, lerarenopleidingen en stagescholen in staat te stellen om kleuterleraren te professionaliseren in het bieden van gelijke leer- en ontwikkelingskansen aan kwetsbare kinderen. De onderzoekers haken in op de bevindingen uit de Evaluatie van de Lerarenopleidingen uit 2012 en op het voornoemde advies van de Vlor over kinderen in armoede. De aanbevelingen werden afgestemd op de beleidsgroepen die de minister opstelde naar aanleiding van het rapport van de EVALO-Commissie (evaluatie lerarenopleiding).

Onderwijs kan uiteraard de uitdaging van kinderarmoede niet alleen aan. Onder andere het advies van de Vlor en de publicatie van de Koning Boudewijnstichting stellen dat dit om een aanpak vraagt die ingebed is in een integraal welzijnsbeleid. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2010-2014 omvat ook een actieprogramma Kinderarmoede, inclusief de nota 'Van peuter naar kleuter: een straffe stap'. Minister, dit toont aan dat dit niet het werk van één minister is. Toch stel ik mijn vragen aan u.

Hebt u thans zicht op een oplossing voor de kinderen die zonder eten naar school gaan? Staat u achter de aanbevelingen van de Vlor en van de Koning Boudewijnstichting? In welke mate stemmen deze aanbevelingen overeen met de acties uit de nota 'Van peuter naar kleuter: een straffe stap'?

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Mijn vraag ligt in dezelfde lijn. Een kansrijk kind werd honderd keer meer bij het klasgebeuren betrokken dan een kansarm kind. Observaties in kleuterklassen hebben het aangetoond: kleuteronderwijzers behandelen kinderen anders naargelang van hun sociale achtergrond. Zo konden we lezen in De Standaard van 24 januari over de kansen van kansarme kleuters.

De Koning Boudewijnstichting presenteerde enkele weken geleden een actieprogramma met concrete aanbevelingen ten gunste van het kleuteronderwijs. De Vlaamse kinderarmoedecijfers zijn momenteel alarmerend en gaan de afgelopen tijd enkel in stijgende lijn. Dit is een problematiek die de nodige aandacht verdient en nodig heeft.

Leerkrachten weten niet altijd precies hoe ze met kinderen moeten omgaan die opgroeien in sociaal kwetsbare gezinnen. Wat extra aandacht geven of de lat af en toe wat verlagen wordt soms verkeerd geïnterpreteerd of heeft niet het gewenste effect. De focus moet in de klas meer op de talenten van kinderen komen te liggen, zodat hun zelfvertrouwen toeneemt en uitsluiting verdwijnt. Het onderwijs is een vat vol kansen voor deze leerlingen en kan mee deze kinderen behoeden voor een volledig leven in een situatie van kansarmoede. Voor die

kinderen is de school de enige ladder die hun wordt aangereikt om in het leven een paar stapjes hogerop te zetten. Daar moeten we ons in deze commissie altijd van bewust zijn.

Verschillende universitaire instellingen – de KU Leuven en de Universiteit Gent – legden al meermaals nadruk op het inclusief werken met kansarme leerlingen en het optimaal betrekken van ouders bij het leerproces als voorwaarden voor succes.

Minister, op welke manier sluiten de aanbevelingen in het rapport aan op de zes werkgroepen die in functie van de optimalisering van de lerarenopleiding werden opgestart? Hoe zal de lerarenopleiding de competenties van leerkrachten met betrekking tot het omgaan met kinderen in kansarmoede verbeteren? Er is een grote paradox. Wij discussiëren dikwijls over de kwaliteit van de instroom van leraren. We stellen dat die kwaliteit daalt, maar tegelijk vragen we altijd meer van die leerkrachten. Ook hier is het een terechte vraag. Omgaan met kinderen in armoede is een belangrijk punt.

Het rapport haalt het belang van mentoren aan. Het stelt voor om leergemeenschappen tussen de stagescholen en lerarenopleidingen op te starten zodat de professionalisering van mentoren beter kan verlopen. Wat vindt u van dit voorstel? Hoe zou dit kunnen worden geïmplementeerd?

De situatie van kansarmoede is uiteraard overal prangend, maar in grootsteden wordt het onderwijs er – absoluut genomen – meer mee geconfronteerd. Welke specifieke maatregelen kunt u nemen om leerkrachten in grootsteden hier beter in te ondersteunen of op te leiden?

Het rapport stelt terecht dat deze problematiek niet enkel via onderwijs kan worden aangepakt, maar integraal moet worden benaderd. Mevrouw De Knop benadrukte dit ook. Is er hieromtrent overleg tussen uw kabinet en dat van de ministers van Welzijn en van Armoedebestrijding? Indien niet, zijn er ooit gesprekken geweest? Plant u gesprekken?

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Wim Van Dijk: Voorzitter, minister, ik heb een aantal opmerkingen bij deze twee interessante vragen.

Wat mij bij deze problematiek eigenlijk altijd bezighoudt, is de verantwoordelijkheid van de ouders en hoe we ouders op een of andere manier op hun verantwoordelijkheid kunnen wijzen, want ik weet dat dat bij veel scholen en leerkrachten een frustratie is. Ouders pikken het soms niet en soms kunnen ouders gewoonweg niet bereikt worden. Dat komt het kind natuurlijk absoluut niet ten goede.

Denken we aan de gratis maaltijden. Een gratis maaltijd geven op school is natuurlijk het meest voor de hand liggende wat een school kan doen. Geen enkele leerkracht krijgt het over zijn hart om kinderen honger te laten lijden. De keerzijde is wel dat op die manier de ouders van hun verantwoordelijkheid worden ontslagen. De vraag is hoe ver we daarin gaan. Er zijn ook kinderen die zonder jas in de school aankomen of met een plastic tas in plaats van een boekentas. Zal de school dan ook jassen en dergelijke uitdelen? Ik trek het nu wat op flessen, maar er is toch een probleem. Ik beweer niet dat alle ouders onwillig zijn, soms is de gezinssituatie zo problematisch dat ouders wel andere dingen aan het hoofd hebben, maar sommige ouders zijn onwillig.

Er is ook de discussie over de schooltoelage. De Vlor houdt een pleidooi om de schooltoelagen op te trekken voor de laagste inkomens. Dat is misschien nodig, maar aangezien de schooltoelagen worden uitgekeerd aan de ouders, kunnen we alleen maar hopen dat de ouders dat geld gebruiken voor schoolse doeleinden, iets wat dikwijls niet het geval is.

Ik vraag me dus af hoe we ouders meer voor hun verantwoordelijkheden kunnen plaatsen en in verband met het specifieke punt van de schooltoelage, vraag ik me af of we niet moeten bekijken of we kunnen overgaan op een soort gesloten systeem. De schooltoelage kan dan bijvoorbeeld op een rekening op naam van het kind worden gestort zodat de ouders niet aan het geld kunnen, maar waar de school, bijvoorbeeld door middel van domiciliëring, wel geld

kan afhalen, zodat de schooltoelage integraal voor schoolse doeleinden kan worden gebruikt. Het is een suggestie die ik meegeef. Het is misschien een onrealistisch voorstel, maar ik zou graag vernemen wat u daarvan vindt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, dames en heren, we hebben de afgelopen maanden niet alleen met de onderwijsadministratie, maar ook met de grote onderwijsnetten, de Vlor, de administratie armoedebestrijding, het kabinet-Welzijn, het kabinet-Sociale Economie, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, afgevaardigden van de grote OCMW's en het federale kabinet van de staatsecretaris voor Armoedebestrijding samengezeten om te praten over de problematiek van kinderen die zonder eten naar school gaan. We hebben bekeken wat er al dan niet kan of moet gebeuren.

Wat me opviel, was dat niet werd verwacht dat het Vlaamse onderwijsveld meteen veel grote maatregelen zou nemen. Er was ook wat discussie over de omvang van het probleem dat zich in sommige scholen stelt. Daar werd meteen ook de vaststelling aan gekoppeld dat heel veel scholen al oplossingen vinden voor het probleem en dat, indien er problemen zijn, een lokale oplossing meestal de beste oplossing is. Als de school het zelf niet kan doen, kan de oplossing perfect samen met het lokale OCMW worden uitgewerkt. Dat gebeurt vandaag ook al. We bekijken nu of we dit nu niet nog eens, met alle partners, duidelijk moeten stellen ten aanzien van de scholen. Ik heb in ieder geval uit die gesprekken onthouden dat een lokale oplossing, een samenspel van scholen en OCMW's, eigenlijk de meest doeltreffende oplossing is zonder daarbij in een groot stigmatiserend verhaal terecht te komen.

Het is daarnaast natuurlijk ook belangrijk dat scholen leerlingen optimaal begeleiden. Ik zou alles kunnen opsommen wat we in het gelijkeonderwijskansenbeleid doen, maar dat weet u. Laat me alleen de extra middelen vermelden die we aan scholen geven voor kinderen die uit kansarme milieus komen. Uiteraard spelen ook ouders daar een belangrijke rol in, maar soms blijven ze in gebreke. Het is dan ook mijn stelling dat de samenleving dan voor een stukje in de plaats moet treden om te verhinderen dat kinderen in een soort generatieprobleem terechtkomen.

Wat de aanbevelingen van de Vlor en de Koning Boudewijnstichting betreft, daar sta ik natuurlijk grosso modo achter. We hebben die trouwens ook mee gefinancierd – wat natuurlijk niet wil zeggen dat wat erin staat ook door ons wordt bepaald, dat is iets anders. We vinden het belangrijk dat het er komt, dat het er is. Het is ook een heel belangrijke inspiratie voor de toekomst. Vooral de bevindingen uit het actieonderzoek van de Koning Boudewijnstichting zijn net het voorwerp van de beleidsgroepen die rond de lerarenopleiding werden opgestart. Die beleidsgroepen zijn momenteel bezig, het eindresultaat wordt tegen 1 juni 2014 verwacht. Uiteraard hebben alle voorzitters van die werkgroepen, die hard werken en er is ook een engagement, een commitment van alle leden, het rapport van de Koning Boudewijnstichting gekregen.

Wat de focus tussen de Vlor- en de KBS-aanbevelingen betreft, is er veel gelijkheid. De partners die ze hebben geschreven, zijn ook vaak dezelfde. Het zijn belangrijke inspiratiedocumenten met het oog op de verkiezingen en een nieuw regeerakkoord. Het is belangrijk dat domeinoverschrijdend wordt gewerkt. U gaf dat ook aan, het gaat niet alleen over onderwijs, maar ook over welzijn en armoedebestrijding. We kunnen er op veel domeinen uit putten. Wij zijn in elk geval van plan om dat te doen.

Voorzitter, ik meen dat ik hiermee heb geantwoord op de vragen. Ik zou in detail kunnen opgeven wat we allemaal gedaan hebben en wat er allemaal overeenstemt. Er is trouwens heel veel overeenstemming met ons beleid. Dat wil niet zeggen dat we daar moeten stoppen. In de toekomst moet er nog meer aandacht aan worden besteed. Uiteraard is er binnen de Vlaamse overheid tussen Welzijn, Onderwijs en andere beleidsdomeinen permanent overleg over armoedebestrijding. Er is ook een coördinerend minister, mevrouw Lieten. Het is

misschien belangrijk om haar de vragen te stellen die te maken hebben met de coördinatie tussen de verschillende ministers in de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Ik stel vast wat ik vaak vaststel. Toen die vraag werd gesteld door mevrouw Deckx, gaf u aan dat u het advies van de Vlor heel goed zou bekijken. Nu u dat advies hebt en ik er een vraag over stel, verwijst u het door naar een volgende regering en zegt u dat we beleidsdomeinoverschrijdend moeten werken. Dat wisten we natuurlijk ook al in oktober.

Eigenlijk hebt u dus geen bijkomend antwoord gegeven en ook geen bijkomend engagement. Ik merk dat dit op het federale niveau wel wordt opgenomen. Aan de OCMW's wordt de vraag gesteld of zij willen instappen in projecten over kinderarmoede.

Minister Pascal Smet: Mevrouw De Knop, u bent wat flauw.

Mevrouw Irina De Knop: Met alle respect, minister, ik vind dat u het niet ernstig neemt. Ik kijk uit naar de volgende regering. Als ik daar de gelegenheid toe krijg, zal ik er zeker over waken dat dit echt prioritaire aandacht krijgt in een regeerakkoord.

Minister Pascal Smet: We kunnen zeker rekenen op de liberalen. Absoluut.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik kan mij grosso modo zeker vinden in wat u zegt. De problematiek is ook niet nieuw. De vraag is met welke kracht en aan welke snelheid we daaraan tegemoet willen komen. Ik hoop dat de volgende Vlaamse Regering daar werk van blijft maken.

Wat de komende jaren sowieso een belangrijk aandachtspunt zal zijn, is de discrepantie tussen kansrijke en kansarme gezinnen. Die discrepantie wordt namelijk groter. Vandaar ook de vraag vanuit een aantal partijen om de schooldag te verlengen, bijvoorbeeld van 8 uur tot 18 uur. Voor de kansarme kinderen zou dat een goede zaak zijn. Natuurlijk komen er dan ook reacties van een aantal kansrijke ouders die daar geen brood in zien omdat ze zelf voor hun kinderen willen zorgen of die willen dat vrienden of grootouders voor de kinderen zorgen.

De komende jaren zal het cruciaal zijn een goed evenwicht te vinden tussen wat het beste is voor de kinderen van beide categorieën. Ik trek het wat op flessen, want zo gescheiden is het niet. Er zijn grijze zones. Het spreekt voor zich dat specifiek voor de categorie van kansarme kinderen de school soms de enige hefboom is die ze aangereikt krijgen. De enige. We moeten daarin dus verdere stappen zetten, hoe we het ook draaien of keren. Dat zal waarschijnlijk een immens aandachtspunt zijn voor de volgende legislatuur.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Minister, u hebt in vrij algemene termen geantwoord op de vragen van de collega's.

Ik had een suggestie gedaan waarop u niet verder bent ingegaan. Toch wil ik de vraag nog eens stellen: wordt er in onderwijskringen, op het departement enzovoort, nooit eens over nagedacht of het geld van de studietoelage wel goed wordt besteed? Het wordt op de rekening van de ouders gestort. Wij kunnen dan alleen maar hopen dat ze dat geld voor goede doeleinden, voor de school, gebruiken. We weten dat dat in vele gevallen niet zo is. Er wordt nooit over gediscussieerd of nagedacht dat we dat systeem misschien moeten veranderen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer Van Dijck, wat u aankaart, is terecht. Indien we bijvoorbeeld beginnen met het uitdelen van gratis maaltijden, ontslaan we sommige ouders die dat eventueel wel kunnen betalen, van hun verantwoordelijkheid. Men noemt dat in de sociale wetenschap 'the moral hazard': elke sociale tegemoetkoming waarbij zorg wordt overgenomen door de collectiviteit, creëert een verlaging van de eigen zorginstelling. Zelfs

moderne sociaaldemocraten zoals Patrick Janssens in zijn boek ‘Voor wat hoort wat’ en mevrouw Monica De Coninck erkennen dat fenomeen. Zij erkennen dat dat altijd een pervers effect is van een sociale tegemoetkoming. Het verwondert mij dat de Vlor dat blijkbaar niet kent. Dat ondermijnt toch wel vaak de geloofwaardigheid van die adviezen.

Je moet de schooltoelage ook wat in samenhang zien met wat we het familierecht, het burgerlijk recht noemen. We gaan er in het familierecht van uit dat het inkomen door de ouders wordt besteed, dus ook het inkomen dat door toelagen wordt verworven. We gaan ervan uit dat de ouders dat goed besteden voor hun kinderen, wat niet altijd het geval is. Die studietoelagen gaan waarschijnlijk af en toe wel eens op aan drank en andere dingen.

Uw voorstel gaat in tegen wat we normaal doen in het kader van jeugdbescherming en jeugdrecht. Op zich is het niet zo gek, maar ik huiver er wat voor dat de school dat zou beginnen te doen. Ik zou dat eerder willen zien gebeuren door de jeugdrechter of het jeugdbeschermingscomité. Wanneer er inderdaad klachten zijn over ouders die hun kinderen verwaarlozen en die toelagen inderdaad niet gebruiken voor datgene waarvoor ze zouden moeten worden gebruikt, zou de school dat eventueel moeten melden aan het jeugdbeschermingscomité en de jeugdrechter. Dat is volgens mij de instantie die moet optreden, de ouderlijke macht voor een stuk moet terugfluiten en een bepaalde maatregel moet nemen. Ik zou de scholen daar niet mee belasten, want de druk op de scholen is al groot genoeg. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Vera Celis, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de beperking van de mogelijke afschaffing van het systeem van numerus clausus binnen de opleiding voor huisartsen

- 865 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, minister, collega's, u nam al eens de metafoor van veenbrand in de mond.

Minister Pascal Smet: Het ging toen over de discussie over de hoofddoek.

De heer Boudewijn Bouckaert: Inderdaad. Een veenbrand is een brand die nooit echt dooft, maar af en toe opflakert. Ook hier is dat het geval. In amper twee weken ondertekenden meer dan tienduizend mensen een petitie die mordicus pleit tegen de afschaffing van de numerus clausus voor huisartsen. Het is een duidelijk signaal voor minister Onkelinx. Het hoofdargument in de petitie, opgestart door Geert Verrijken van ‘De Specialist’ en ‘Medi-Sfeer’, luidt dat Onkelinx' besluit leidt tot de afschaffing van de grote kwaliteitsverbetering van de Vlaamse artsopleiding. De petitie werd ondertekend door alle Vlaamse rectoren, alle Vlaamse decanen geneeskunde, een massa professoren en de vertegenwoordigers van de Vlaamse geneeskundestudenten. Ook Zorgnet Vlaanderen en andere artsorganisaties onderschrijven het breed gedragen protest.

De internetpetitie www.pro-contingentering.be lijkt te slagen in haar opzet. Minister Onkelinx lijkt ook gas terug te nemen, maar ze zwoer haar besluit nog niet af. In een recent interview met de website Medi-Sfeer gaf de PS-politica wel toe “geen oorlog te willen met de gemeenschappen”. Dat zullen we onthouden. Minister Onkelinx zit duidelijk in een vervelende catch 22. Als ze inbindt, dan protesteren de Franstaligen. Die hebben de wettelijke beperking nooit echt nageleefd, en de meeste artsen in Wallonië wilden die maatregel in de

eerste plaats al niet. Trekt ze haar besluit niet in, dan dreigt oorlog met Vlaanderen, want daar verdedigt vrijwel niemand haar besluit. Een echt Belgische toestand dus.

In 1995 werd de toelatingsproef ingevoerd, zodat van de duizenden aspiranten voor de artsenopleiding maar een zeshonderdtal mochten starten. Dat liet Vlaanderen toe de opleiding fundamenteel te hervormen. Dat aspect hebben we hier nog nooit bekeken. Het heeft ook gevolgen gehad voor de inhoud van de opleiding. De eerste twee jaren moet men niet meer spenderen aan weinig relevante blok- en buisvakken. De studenten kunnen meteen beginnen met het ernstige werk en vanaf de eerste jaren ook al met stages en praktijkproeven. Als minister Onkelinx de sluis weer openzet, dan komt de tijd terug van overvolle hoorcolleges over buisvakken die men in de Franstalige faculteiten nog steeds geeft. In Franstalig België vreest men een tekort aan artsen, en meer specifiek aan huisartsen, geriaters en kinderpsychiaters. Onkelinx nam die stelling over en slaagde erin de Vlamingen in de ziekenfondsen en de Federale Regering voor haar standpunt te winnen.

Vlaanderen heeft dankzij het universitaire ingangsexamen geen overschot aan artsen, eerder een tekort. Franstalig België telt tegen 2018 duizend artsen te veel. Zij krijgen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering geen RIZIV-nummer, waardoor ze niet kunnen beginnen te werken. Minister Onkelinx hoopt dat op te lossen door de toegang tot vijf knelpuntberoepen ongelimiteerd te maken. Haar ontwerp van koninklijk besluit ligt voor advies bij de Raad van State.

De twee betrokken Vlaamse ministers, Jo Vandeuren, bevoegd voor het welzijn en de gezondheid, en Pascal Smet, bevoegd voor het onderwijs, vroegen daarom om een overleg. Minister Onkelinx voelde de bui hangen en schreef zelf een brief naar de gemeenschappen, met het voorstel om binnenkort samen te komen. In principe kunnen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap een belangenconflict invoeren en de uitvoering van het besluit – dat nog wacht op een advies van de Raad van State – stilleggen tot na de verkiezingen. Maar om de lont uit het kruitvat te halen en onderhandelingstijd te winnen, besliste de Federale Regering om pas een besluit te nemen na overleg met de gemeenschappen en na een tweede lezing van het KB.

Minister, welk standpunt verdedigt de Vlaamse Regering in het overleg met minister Onkelinx? Wordt de visie van de meer dan tienduizend petitie-ondertekenaars gevolgd of de visie van minister Onkelinx? Als er al overleg is geweest, wat is daarvan het resultaat? Zo neen, wanneer is dit overleg gepland?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, collega's, we waren inderdaad wat verrast dat het ontwerp van KB tot wijziging van de contingentering van de artsen plotseling was geagendeerd op de bijeenkomst van de Federale Regering, maar die regering heeft, na onze tussenkomst, beslist om hierover met de gemeenschappen te overleggen.

Het dossier stond op de vergadering van het Overlegcomité van gisteren geagendeerd, op voorstel van minister Vandeuren en mezelf, en dat namens de Vlaamse Regering. Het standpunt van de Vlaamse Regering is dat het een overhaaste beslissing is met verstrekking gevolgen. Er zijn nog heel wat zaken die men verder moet uitklaren. Er is nood aan een globale benadering. De planning is één element, maar ook de omkadering van het beroep van arts is van belang. Er is ook nog geen geactualiseerd register van het aantal actieve huisartsen. Voorts zien we dat in de Vlaamse Gemeenschap het aantal inschrijvingen stijgt.

Op dit moment worden alle implicaties onderzocht op het vlak van instroom, doorstroom en financiering. Mocht de contingentering vanaf 2020 gedeeltelijk worden afgeschaft, dan heeft dat gevolgen voor de instroom van studenten en het ingangsexamen. U weet ook dat we de opleiding van zeven naar zes jaar hebben teruggebracht. Dat zijn allemaal elementen die ons ertoe hebben aanzet om een overleg aan te vragen.

Gisteren is beslist dat het overleg er komt, en dat in afwachting de Federale Regering geen beslissing zal nemen. We zullen zien hoever we met dat overleg geraken, maar ik wil toch in alle duidelijkheid zeggen dat er geen concrete plannen zijn om iets te veranderen. De Federale Regering wenst een KB aan te passen, maar daarover wordt overlegd.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik heb daar niet veel commentaar bij. Ik ben erg blij dat dit KB niet zomaar wordt uitgevaardigd. Op ons model van een bewaakte toegang met een daaraan aangepast programma, om een plethora te voorkomen, kan kritiek worden geleverd. Maar dat KB zou ons model volledig op zijn kop zetten. Ik ben dus blij dat men gehoor geeft aan het veld dat erg efficiënt in opstand is gekomen. Ik hoop dat het overleg tot goede besluiten leidt, al denk ik dat dit wellicht iets wordt voor na de verkiezingen.

Minister Pascal Smet: Dat is niet zeker. Het kan eerder al, wanneer er een bevredigende regeling uit de bus komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■